

УКРАЇНА

(19) UA

(11) 149865

(13) U

(51) МПК

G06F 7/06 (2006.01)

НАЦІОНАЛЬНИЙ ОРГАН
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ
ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО
"УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ"

(12) ОПИС ДО ПАТЕНТУ НА КОРИСНУ МОДЕЛЬ

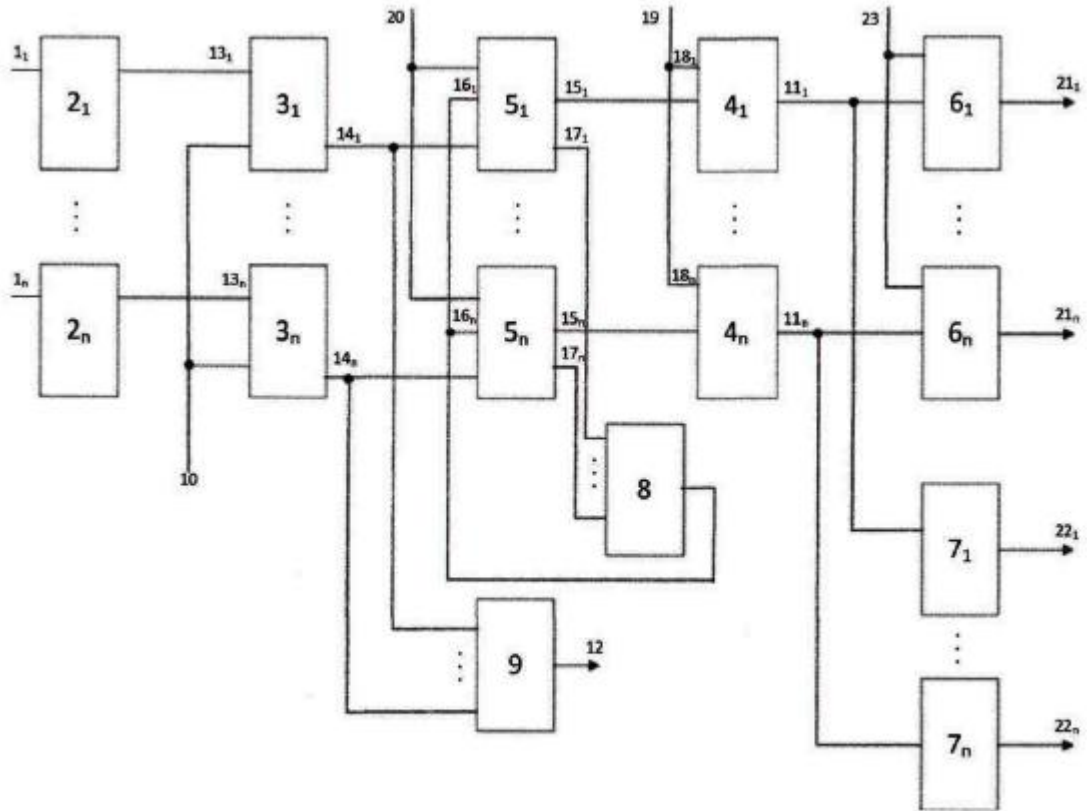
(21) Номер заявки: u 2021 04359	(72) Винахідник(и): Мартинюк Тетяна Борисівна (UA), Круківський Богдан Ігорович (UA)
(22) Дата подання заявки: 26.07.2021	(73) Володілець (володільці): ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, Хмельницьке шосе, 95, м. Вінниця, 21021 (UA)
(24) Дата, з якої є чинними права інтелектуальної власності: 09.12.2021	
(46) Публікація відомостей про державну реєстрацію: 08.12.2021, Бюл.№ 49	

(54) ПРИСТРІЙ ДЛЯ РАНЖУВАННЯ ЧИСЕЛ

(57) Реферат:

Пристрій для ранжування чисел, що містить n регістрів, де n -кількість чисел, які сортуються, та n вихідних лічильників, причому виходи розрядів i -го вихідного лічильника є виходами рангу i -го числа пристрою, n вхідних лічильників, n вузлів рангу, елемент АБО та елемент І, причому інформаційні входи пристрою з'єднані з входами відповідних регістрів, вхід початкового встановлення пристрою з'єднаний з першим входом n вузлів рангів, вхід тактових імпульсів пристрою підключений до входу зворотної лічби n вхідних лічильників, а вихід елемента І є виходом сигналу "Кінець" пристрою, інформаційні входи n вхідних лічильників з'єднані з виходами відповідних регістрів, а вихід кожного з n вхідних лічильників є виходом ознаки нуля відповідного вхідного лічильника і з'єднаний з другим входом відповідного вузла рангів, а також з відповідним входом елемента І, вихід кожного з n вузлів рангів з'єднаний з входом прямої лічби відповідного вихідного лічильника, інформаційний вхід якого з'єднаний з інформаційним входом початкового стану пристрою, вихід ознаки кожного з n вузлів рангів з'єднаний з відповідним входом елемента АБО, вихід якого підключений до входу дозволу кожного з n вузлів рангів, згідно з корисною моделлю, введено n компараторів та n індикаторів, причому виходи рангів вихідних лічильників з'єднані з другими входами відповідних компараторів, а також з'єднані з входами відповідних елементів індикації, вхід ключа пристрою з'єднаний з першим входом кожного з n компараторів, виходи яких є відповідними адресними виходами пристрою, а виходи n елементів індикації є виходами індикації пристрою.

UA 149865 U

Фиг. 1

Корисна модель належить до обчислювальної техніки і може бути використана у спеціалізованих обчислювальних засобах та пристроях обробки даних.

Відомий пристрій для ранжування чисел (а.с. СРСР № 1363184, м.кл. G06F 7/06, 1987 р., бюл. № 48), що містить розподільувач імпульсів, n регістрів, n схем порівняння, де n - кількість чисел, які сортуються, n лічильників, групи елементів I перезапису чисел, вузол підрахунку кількості одиниць, проміжний регістр, n тригерів, n елементів I аналізу першої групи, причому виходи розрядів i -го регістра, де $i=1, 2, \dots, n$, з'єднані з входами першої групи i -ої схеми порівняння, входи другої групи якої з'єднані з виходами розрядів проміжного регістра, перший вихід підключений до першого входу i -го елемента I аналізу першої групи, другий вхід якого з'єднаний з прямим виходом i -го тригера, вхід встановлення в одиничний стан якого з'єднаний з i -м виходом розподільувача імпульсів і керуючими входами елементів I перезапису чисел i -ої групи, тактовий вхід розподільувача імпульсів підключений до тактового входу пристрою, крім того, пристрій містить n елементів I аналізу другої групи, n груп елементів I перезапису рангу, причому інформаційні входи пристрою з'єднані з інформаційними входами відповідних елементів I перезапису чисел $(n+1)$ -ої групи, керуючі входи яких підключені до тактового входу пристрою, а виходи з'єднані з інформаційними входами проміжного регістра, виходи розрядів якого з'єднані додатково з відповідними інформаційними входами елементів I перезапису чисел i -х груп, виходи елементів I перезапису чисел i -ої групи з'єднані з інформаційними входами i -го регістра, другий вихід i -ої схеми порівняння підключений до першого входу i -го елемента I аналізу другої групи, другий вхід якого з'єднаний з прямим виходом i -го тригера, а вихід з'єднаний з входом лічби i -го лічильника, виходи розрядів якого є виходами рангу i -го числа пристрою, а інформаційні входи з'єднані з виходами відповідних елементів I перепису рангу i -ої групи, керуючі входи яких підключені до i -го виходу розподільувача імпульсів, виходи елементів I аналізу першої групи з'єднані з входами вузла підрахунку кількості одиниць, виходи якого з'єднані з інформаційними входами відповідних елементів I перепису рангу всіх груп.

Недоліком пристрою є недостатня швидкодія через послідовний спосіб подання чисел у пристрій, а також неможливість візуалізації результатів ранжування елементів вхідного масиву чисел.

Як найближчий аналог вибрано пристрій для ранжування чисел (патент України № 136164, м.кл. G06F 7/06, 2019 р., бюл. № 15), що містить n регістрів, де n - кількість чисел, які сортуються, та n вихідних лічильників, причому виходи розрядів i -го вихідного лічильника є виходами рангу i -го числа пристрою, n вхідних лічильників, n вузлів рангу, елемент АБО та елемент I, причому інформаційні входи пристрою з'єднані з входами відповідних регістрів, вхід початкового встановлення пристрою з'єднаний з першим входом n вузлів рангів, вхід тактових імпульсів пристрою підключений до входу зворотної лічби n вхідних лічильників, а вихід елемента I є виходом сигналу "Кінець" пристрою, інформаційні входи n вхідних лічильників з'єднані з виходами відповідних регістрів, а вихід кожного з n вхідних лічильників є виходом ознаки нуля відповідного вхідного лічильника і з'єднаний з другим входом відповідного вузла рангів, а також з відповідним входом елемента I, вихід кожного з n вузлів рангів з'єднаний з входом прямої лічби відповідного вихідного лічильника, інформаційний вхід якого з'єднаний з інформаційним входом початкового стану пристрою, вихід ознаки кожного з n вузлів рангів з'єднаний з відповідним входом елемента АБО, вихід якого підключений до входу дозволу кожного з n вузлів рангів.

Недоліком найближчого аналога є обмежені функціональні можливості, так як відсутня можливість візуалізації результатів ранжування елементів вхідного масиву чисел.

В основу корисної моделі поставлена задача створення пристрою для ранжування чисел, в якому введення нових вузлів та зв'язків дозволяє візуалізувати результати процесу ранжування елементів масиву чисел, що сприяє розширенню функціональних можливостей.

Поставлена задача вирішується тим, що у пристрій для ранжування чисел, що містить n регістрів, де n - кількість чисел, які сортуються, та n вихідних лічильників, причому виходи розрядів i -го вихідного лічильника є виходами рангу i -го числа пристрою, n вхідних лічильників, n вузлів рангу, елемент АБО та елемент I, причому інформаційні входи пристрою з'єднані з входами відповідних регістрів, вхід початкового встановлення пристрою з'єднаний з першим входом n вузлів рангів, вхід тактових імпульсів пристрою підключений до входу зворотної лічби n вхідних лічильників, а вихід елемента I є виходом сигналу "Кінець" пристрою, інформаційні входи n вхідних лічильників з'єднані з виходами відповідних регістрів, а вихід кожного з n вхідних лічильників є виходом ознаки нуля відповідного вхідного лічильника і з'єднаний з другим входом відповідного вузла рангів, а також з відповідним входом елемента I, вихід кожного з n вузлів рангів з'єднаний з входом прямої лічби відповідного вихідного лічильника, інформаційний вхід якого з'єднаний з інформаційним входом початкового стану пристрою, вихід ознаки кожного

з n вузлів рангів з'єднаний з відповідним входом елемента АБО, вихід якого підключений до входу дозволу кожного з n вузлів рангів, введено n компараторів та n індикаторів, причому виходи рангів вихідних лічильників з'єднані з другими входами відповідних компараторів, а також з'єднані з входами відповідних елементів індикації, вхід ключа пристрою з'єднаний з першим входом кожного з n компараторів, виходи яких є відповідними адресними виходами пристрою, а виходи n елементів індикації є виходами індикації пристрою.

Суть корисної моделі пояснюють креслення, де:

на фіг. 1 наведено функціональну схему пристрою для ранжування чисел, на фіг. 2 представлено функціональну схему вузла рангів.

Пристрій для ранжування чисел (фіг. 1) містить інформаційні входи $1_1, \dots, 1_n$ пристрою, реєстри $2_1, \dots, 2_n$, вхідні лічильники $3_1, \dots, 3_n$, вихідні лічильники $4_1, \dots, 4_n$, вузли рангів $5_1, \dots, 5_n$, компаратори $6_1, \dots, 6_n$, елементи індикації $7_1, \dots, 7_n$, елемент АБО 8, елемент І 9. Інформаційні входи $1_1, \dots, 1_n$ пристрою з'єднані з входами реєстрів $2_1, \dots, 2_n$, вхід 10 тактових імпульсів пристрою підключений до входу зворотної лічби вхідних лічильників $3_1, \dots, 3_n$. Виходи $11_1, \dots, 11_n$ рангів вихідних лічильників $4_1, \dots, 4_n$ з'єднані з другими входами відповідних компараторів $6_1, \dots, 6_n$, а також з'єднані з входами відповідних елементів індикації $7_1, \dots, 7_n$, вихід елемента І 9 є виходом 12 сигналу "Кінець" пристрою.

Інформаційні входи $13_1, \dots, 13_n$ вхідних лічильників $3_1, \dots, 3_n$ з'єднані з виходами відповідних реєстрів $2_1, \dots, 2_n$, а їх виходи $14_1, \dots, 14_n$ є виходами ознаки нуля вхідних лічильників $3_1, \dots, 3_n$ і з'єднані відповідно з другими входами вузлів рангів $5_1, \dots, 5_n$, а також з відповідними входами елемента 19. Виходи $15_1, \dots, 15_n$ вузлів рангів $5_1, \dots, 5_n$ з'єднані з входами прямої лічби відповідних вихідних лічильників $4_1, \dots, 4_n$, вихід елемента АБО 8 підключений до входів $16_1, \dots, 16_n$ дозволу відповідних вузлів рангів $5_1, \dots, 5_n$, виходи $17_1, \dots, 17_n$ ознаки яких з'єднані з входами елемента АБО 8.

Інформаційні входи $18_1, \dots, 18_n$ відповідних вихідних лічильників $4_1, \dots, 4_n$ з'єднані з інформаційним входом 19 початкового стану пристрою, вхід 20 початкового встановлення пристрою з'єднаний з першим входом кожного з вузлів рангів $5_1, \dots, 5_n$, виходи компараторів $6_1, \dots, 6_n$ є відповідними адресними виходами $21_1, \dots, 21_n$ пристрою. Виходи елементів індикації $7_1, \dots, 7_n$ є виходами $22_1, \dots, 22_n$ індикації пристрою, а вхід 23 ключа пристрою з'єднаний з першим входом відповідних компараторів $6_1, \dots, 6_n$.

Вузол рангу 5_i (фіг. 2) містить RS-тригер 24, елемент НІ 25, перший 26 і другий 27 елементи І. S-вхід RS-тригера 24 з'єднаний з входом 20 початкового встановлення пристрою, а R-вхід RS-тригера 24 з'єднаний з входом елемента НІ 25, з входом 14_i вузла рангу 5_i і з першим входом елемента І 27, другий вхід якого з'єднаний з прямим виходом RS-тригера 24. Вихід елемента І 27 є виходом 17; ознаки вузла рангу 5_i , а вихід елемента НІ 25 з'єднаний з першим входом елемента І 26, другий вхід якого з'єднаний з входом 16_i дозволу вузла рангу 5_i , а його вихід з'єднаний з виходом 15; вузла рангу 5_i .

Пристрій для ранжування чисел (фіг. 1) працює таким чином. На початку роботи по входу 20 початкового встановлення пристрою одиничний сигнал встановлює в початковий стан вузли рангів $5_1, \dots, 5_n$, будучи поданий відповідно на їх перші входи. Числові дані записуються по входах $1_1, \dots, 1_n$ пристрою у відповідні реєстри $2_1, \dots, 2_n$, які потім переписуються відповідно у вхідні лічильники $3_1, \dots, 3_n$ по їх інформаційних входах $13_1, \dots, 13_n$. Одночасно у вихідні лічильники $4_1, \dots, 4_n$ по їх інформаційних входах $18_1, \dots, 18_n$ записується початкове одиничне значення по сигналу на інформаційному вході 19 початкового стану пристрою.

З подачею одиничного тактового імпульсу зі входу 10 тактових імпульсів пристрою на вхід зворотної лічби вхідних лічильників $3_1, \dots, 3_n$ відбувається зворотна лічба їх вмісту, тобто кожне число під час подачі одного тактового імпульсу зменшується на одиницю до тих пір, поки найменше число з цього масиву не обнулиться. Так починається перший цикл формування рангів чисел масиву, що зафіксовані у реєстрах $2_1, \dots, 2_n$.

У випадку обнуління одного з вхідних лічильників $3_1, \dots, 3_n$, наприклад вхідного лічильника 3_1 , на його виході 14_1 ознаки нуля з'являється одиничний сигнал, який подається на другий вхід відповідного вузла рангу 5_1 , закриваючи проходження через нього сигналу з його виходу 15_1 на вхід прямої лічби вихідного лічильника 4_1 . На виходах $14_2, \dots, 14_n$ ознаки нуля інших вхідних лічильників $3_2, \dots, 3_n$ присутні нульові сигнали, які будучи подані на другі входи відповідних вузлів рангів $5_2, \dots, 5_n$, відкривають проходження сигналу з їх виходів $15_2, \dots, 15_n$ на вхід прямої лічби відповідних вихідних лічильників $4_2, \dots, 4_n$. При цьому задіяно виходи $17_1, \dots, 17_n$ ознаки вузлів рангів $5_1, \dots, 5_n$ та одиничний імпульс, що формується на виході елемента АБО 8 і подається на входи $16_1, \dots, 16_n$ дозволу відповідних вузлів рангів $5_1, \dots, 5_n$, оскільки на виході 17_1 ознаки вузла рангу 5_1 формується короткий одиничний імпульс.

Одночасно одиничний сигнал з входу 14_i ознаки нуля вхідного лічильника 3_i подається на відповідний вхід елемента I 9, в результаті на виході елемента I 9, тобто на виході 12 сигналу "Кінець" пристрою нульовий сигнал не змінюється. Тільки вузли рангів $5_2, \dots, 5_n$ пропускають одиничний сигнал з виходів $15_2, \dots, 15_n$ на вхід прямої лічби відповідних вихідних лічильників $4_2, \dots, 4_n$, збільшуючи їх вміст на одиницю. Отже, в цьому випадку на виході 11_1 рангу вихідного лічильника 4_1 зафіксовано одиницю, а на виходах $11_2, \dots, 11_n$ рангів вихідних лічильників $4_2, \dots, 4_n$, фіксується величина "2".

В подальшому аналогічний процес відбувається при кожній появі одиничного сигналу на будь-якому виході 14, де $i=2, \dots, n$, ознаки нуля вхідних лічильників $3_2, \dots, 3_n$.

У випадку появи одиничного сигналу на виході 14_i ознаки нуля останнього вхідного лічильника 3_i , який ще не був обнулений, виконуються такі дії. Нехай останнім обнулиться вхідний лічильник 3_n . Тоді на його виході 14_n ознаки нуля з'являється одиничний сигнал, який подається на другий вхід вузла рангу 5_n , закриваючи проходження через нього сигналу з його виходу 15_n на вхід прямої лічби вихідного лічильника 4_n . На всіх інших виходах $15_1, \dots, 15_{n-1}$ відповідних вузлів рангів $5_1, \dots, 5_{n-1}$ не буде відбуватись ніяких дій, так як всі ці виходи вже закриті. В результаті на виходах $17_1, \dots, 17_n$ всіх вузлів рангів $5_1, \dots, 5_n$ встановлюються нульові сигнали, тому на виході елемента АБО 8 відсутній сигнал дозволу, що подається на відповідні входи $16_1, \dots, 16_n$ дозволу всіх вузлів рангів $5_1, \dots, 5_n$.

Одночасно одиничний сигнал з входу 14_n ознаки нуля вхідного лічильника 3_n подається на відповідний вхід елемента I 9. В результаті на виході елемента I 9, тобто на виході 12 сигналу "Кінець" пристрою формується одиничний сигнал. Отже, на виході 11_n рангу вихідного лічильника 4_n буде зафіксована величина "n", що була сформована у попередньому циклі роботи пристрою.

В результаті вхідні лічильники $3_1, \dots, 3_n$ обнулени, а кінцевий результат ранжування початкового масиву чисел зафіксований на виходах $11_1, \dots, 11_n$ рангів відповідних вихідних лічильників $4_1, \dots, 4_n$. Ємність кожного вихідного лічильника $4_1, \dots, 4_n$ дорівнює величині $k = \log_2 n$, отже у кожному з них може бути сформовано максимальний двійковий ранг кожного з чисел масиву.

Для зчитування відповідного i -го числа з масиву n чисел, що зберігаються у всіх регістрах $2_1, \dots, 2_n$, на вхід 23 ключа пристрою подається значення відповідного i -го рангу, що відповідає позиції i -го числа у відсортованій послідовності чисел. Це може бути перше (найменше за значенням) число або n -е (більше за значенням) число, або $(n/2)$ -е (середнє за значенням) число у масиві n чисел, чому відповідають ранги "1", "n", "n/2".

В результаті подачі відповідного значення i -го рангу зі входу 23 ключа пристрою на перші входи відповідних компараторів $6_1, \dots, 6_n$ спрацює i -й компаратор 6_i де $i=1, \dots, n$, оскільки відбувається співпадіння значень рангів на двох його входах i на його виході, тобто на відповідному адресному виході 21_i пристрою формується одиничний сигнал. Сформовані ранги також візуалізуються індикаторами $7_1, \dots, 7_n$ на відповідних виходах $22_1, \dots, 22_n$ індикації пристрою у вигляді десяткових цифр.

Вузол рангу 5_i (фіг. 2) працює таким чином. Спочатку встановлюється в одиничний стан RS-тригер 24 за одиничним сигналом на вході 20 початкового встановлення пристрою. На початку роботи пристрою на вході 14_i вузла рангу 5_i присутній нульовий сигнал, який, проходячи через елемент I 27, встановлює нульовий сигнал на виході 17_i ознаки вузла рангу 5_i , а проходячи через елемент HI 25, фіксує одиничний сигнал на першому вході елемента I 26. Якщо при цьому на другий вхід елемента I 26 надходить одиничний імпульс зі входу 16_i дозволу вузла рангу 5_i , то з'являється одиничний імпульс на його виході 15_i , що приведе до збільшення вмісту відповідного вихідного лічильника 4_i на одиницю. Отже за наявності нульового сигналу на вході 14_i вузла рангу 5_i з кожною появою одиничного імпульсу на вході 16_i дозволу вузла рангу 5_i вміст відповідного вихідного лічильника 4_i збільшується на одиницю.

Після появи одиничного сигналу на вході 14_i , що відповідає нульовому значенню числа у відповідному вхідному лічильнику 3_i , забороняється процес лічби у вихідному лічильнику 4_i через наявність нульового сигналу на виході елемента HI 25, тобто через відсутність появи одиничного імпульсу на виході елемента I 26, а отже, на виході 15_i вузла рангу 5_i . Крім цього, скидається у нульовий стан RS-тригер 24, оскільки одиничний сигнал зі входу 14_i подається на його R-вхід.

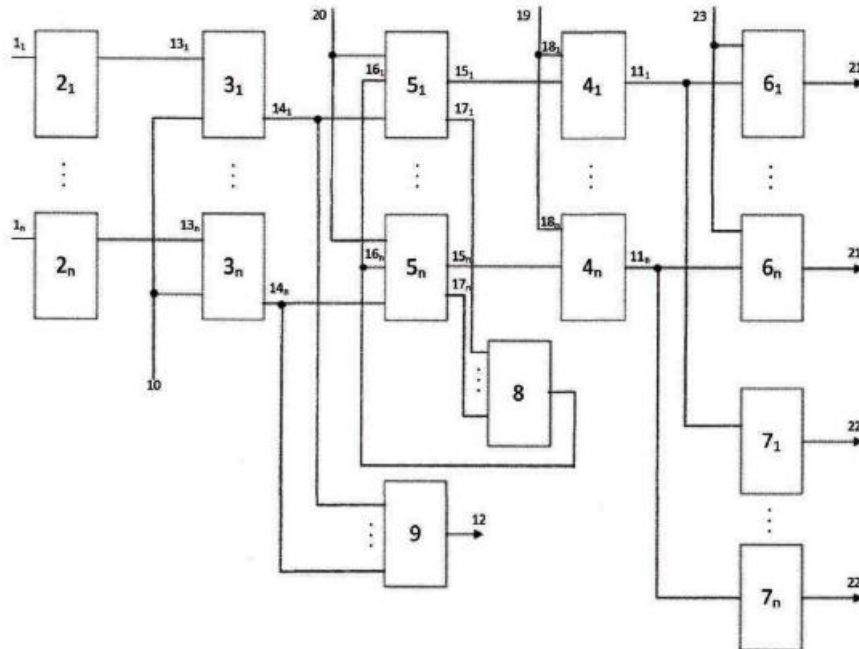
Але до початку встановлення нульового сигналу на прямому виході RS-тригера 24 одиничний сигнал зі входу 14_i формує на виході елемента I 27 короткий одиничний сигнал (імпульс), який з'являється на виході 17_i ознаки вузла рангу 5_i . Після появи нульового сигналу на прямому виході RS-тригера 24 на виході елемента I 27, а отже, на виході 17_i ознаки вузла рангу

5_i встановлюється нульовий сигнал, який свідчить про те, що ранг відповідного числа у вихідному лічильнику 4_i сформовано, тобто вузол рангу 5_i маскується.

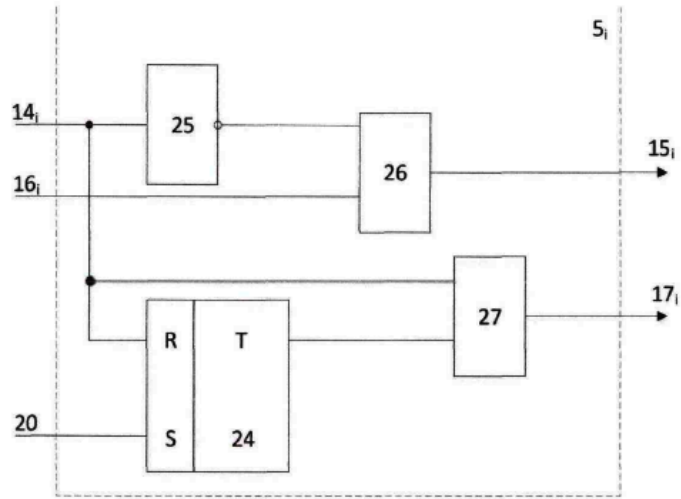
Отже, в результаті паралельного порівняння n чисел масиву в процесі операції декременту формується відповідний ранг числа масиву, що дозволяє визначити за ключем місцезнаходження конкретного числа у відсортованому масиві і сформувати одиничний сигнал на відповідному адресному виході пристрою, а також візуалізувати величину сформованих двійкових рангів у вигляді десяткових цифр на індикаторах, що свідчить про розширення функціональних можливостей пристрою.

10 **ФОРМУЛА КОРИСНОЇ МОДЕЛІ**

Пристрій для ранжування чисел, що містить n регістрів, де n -кількість чисел, які сортуються, та n вихідних лічильників, причому виходи розрядів i -го вихідного лічильника є виходами рангу i -го числа пристрою, n вхідних лічильників, n вузлів рангу, елемент АБО та елемент І, причому інформаційні входи пристрою з'єднані з входами відповідних регістрів, вхід початкового встановлення пристрою з'єднаний з першим входом n вузлів рангів, вхід тактових імпульсів пристрою підключений до входу зворотної лічби n вхідних лічильників, а вихід елемента І є виходом сигналу "Кінець" пристрою, інформаційні входи n вхідних лічильників з'єднані з виходами відповідних регістрів, а вихід кожного з n вхідних лічильників є виходом ознаки нуля відповідного вхідного лічильника і з'єднаний з другим входом відповідного вузла рангів, а також з відповідним входом елемента І, вихід кожного з n вузлів рангів з'єднаний з входом прямої лічби відповідного вихідного лічильника, інформаційний вхід якого з'єднаний з інформаційним входом початкового стану пристрою, вихід ознаки кожного з n вузлів рангів з'єднаний з відповідним входом елемента АБО, вихід якого підключений до входу дозволу кожного з n вузлів рангів, який **відрізняється** тим, що введено n компараторів та n індикаторів, причому виходи рангів вихідних лічильників з'єднані з другими входами відповідних компараторів, а також з'єднані з входами відповідних елементів індикації, вхід ключа пристрою з'єднаний з першим входом кожного з n компараторів, виходи яких є відповідними адресними виходами пристрою, а виходи n елементів індикації є виходами індикації пристрою.

Фіг. 1

Фиг. 2